

داستان محدودیتهای بزرگداشت کورش از کجا آغاز شد؟

وزیر میراث فرهنگی در بازدید از
پاسارگاد:

کورش اولین کسی است که برای
وحدت اقوام تلاش کرد

محمدرضا نسب عبداللهی| عزت‌الله ضرغامی، وزیر میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در بازدید از میراث جهانی پاسارگاد گفت: «کورش شاید اولین کسی است که تلاش کرد از نظر قدمت تاریخی اقوام و قبیله‌ها را به وحدت برساند.» ضرغامی در این بازدید که پنجشنبه ۲۲ مهر انجام شد، افزود: «پاسارگاد نمادی از مدنیت است، بنابراین پاسارگاد متعلق به شخصیت جهانی کورش است صرف‌نظر از اینکه در اینجا دفن شده یا نشده آنچه مهم است احترام به شخصیتی است که متعلق به ایرانیان است.» او ادامه داد: «تاریخ ایرانیان قدمت هفت هزارساله و بیشتر دارد یک نقطه برجسته تاریخ اقدامات کورش است، مدنیت پاسارگاد که هویت پدران ماست ارزشمند است.» این سخنان وزیر میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی با استقبال در شبکه‌های اجتماعی مواجه شد و شماری از فعالان ضمن انتشار این سخنان ضرغامی خواهان همکاری نهادهای دولتی و حاکمیتی برای بزرگداشت کورش با هدف تقویت همبستگی اقوام ایرانی شدند.

کورش که بود؟

کوروش فرزند کمبوجیه و ماندانا، «بزرگ‌ترین پادشاه هخامنشی» قلمداد می‌شود. او بنیانگذار و نخستین شاه شاهنشاهی هخامنشی بود که به مدت ۳۰ سال، در بین سال‌های ۵۵۹ تا ۵۲۹ پیش از میلاد، بر نواحی گسترده‌ای از آسیا حکومت می‌کرد. یکی از بناهایی که در محوطه جهانی پاسارگاد قرار دارد به عنوان «آرامگاه کورش» شناخته می‌شود. محوطه میراث جهانی پاسارگاد مجموعه‌ای از آثار باستانی برجای مانده از دوران هخامنشی است که در ۱۳۵ کیلومتری شمال شیراز در منطقه پاسارگاد استان فارس قرار دارد. این محوطه شامل بناهای تاریخی مانند آرامگاه کورش، کاخ دروازه، پل، کاخ بارعام، کاخ اختصاصی، دو کوشک، آب‌نماهای باغ شاهی، آرامگاه کمبوجیه، استحکامات دفاعی تل تخت، کاروانسرای مظفری و تنگه بلاغی است. این

محوطه، پنجمین مجموعه ثبت‌شده در فهرست آثار میراث جهانی در ایران است که طی جلسه یونسکو که در تیرماه سال ۱۳۸۳ در چین برگزار شد با صد در صد آرا در فهرست میراث جهانی به ثبت رسید.

بزرگداشت کوروش

بیش از یک دهه است که ۷ آبان به‌طور نمادین در ایران به عنوان روز کوروش شناخته می‌شود و علاقه‌مندان به تاریخ ایران باستان تا چند سال پیش می‌توانستند با حضور در کنار آرامگاه این پادشاه هخامنشی یاد او را گرامی بدارند اما از سال ۱۳۹۶ خورشیدی به بعد در هفته اول آبان‌ماه همه جاده‌هایی که به آرامگاه کوروش می‌رسد، مسدود می‌شود.

جلوگیری از حضور مردم در آرامگاه کوروش انتقاداتی را نیز به دنبال داشته. علی یونسی، دستیار ویژه رییس‌جمهور پیشین در امور اقلیت‌های دینی و مذهبی در خصوص بزرگداشت کوروش گفته: «این هنر نیست که ما مسائل محلی را ملی یا سیاسی و امنیتی کنیم. نباید گرهی را که با دست باز می‌شود، با دندان باز کنیم. اما ما اغلب، برعکس عمل می‌کنیم، یعنی مسائل ساده را پیچیده می‌کنیم. این اتفاقی است که در ماجرای تجمع در اطراف قبر کوروش روی داد.»

داستان محدودیت‌های بزرگداشت کوروش از کجا آغاز شد؟

هفتم آبان ۱۳۹۵ بیش از ۲۰۰ هزار نفر در کنار آرامگاه کوروش گرد هم آمدند، این گردهمایی‌های سالانه که تقریباً از یک دهه پیش‌تر آغاز شده بود، هر سال شلوغ‌تر می‌شد تا اینکه در سال ۱۳۹۵ به این رقم رسید. به دنبال شدت یافتن روند صعودی شمار شرکت‌کنندگان مراسم روز کوروش، از آبان ۱۳۹۶ به بعد مراسم روز کوروش با برقراری محدودیت‌ها برگزار نشد. به دنبال ایجاد این محدودیت‌ها، «میرجلال‌الدین کزازی، علی‌اصغر دادبه، ناصر تکمیل‌هما یون و حکمت‌الله ملاصالحی»، چهار تن از استادان سرشناس تاریخ، باستان‌شناسی و ادبیات، سال ۱۳۹۶ در نامه‌ای به حسن روحانی، رییس‌جمهور وقت خواهان توجه او به روز کوروش شدند. حسن روحانی نه تنها هیچ پاسخی به این نامه نداد بلکه در خصوص افزایش محدودیت‌ها پیرامون محوطه جهانی پاسارگاد در هفته اول آبان سکوت کرد. در این میان، وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی که در خصوص برگزاری روز کوروش می‌تواند موثر باشد اما ترجیح داده خود را کنار بکشد. این وزارت در آستانه ۷ آبان ۱۳۹۷ با انتشار اطلاعیه‌ای اعلام کرد: «این سازمان فارغ از صحت و سقم روز ۷ آبان ماه و با اعتقاد بر اینکه هرگونه حاشیه به میراث فرهنگی کشور آسیب جدی می‌رساند هیچ‌گونه برنامه‌ای برای این روز ندارد.» به دنبال این واکنش میراث فرهنگی در خصوص روز کوروش، شماری از تشکلهای میراث فرهنگی در نامه‌ای به میراث

فرهنگی از این وزارتخانه خواستند به «وظیفه ذاتی خود در ثبت روز کوروش در تقویم ملی» عمل کند. این درخواست‌های دوستداران میراث فرهنگی نیز در خصوص روز کوروش مانند نامه استادان تاریخ و باستان‌شناسی بدون پاسخ گذاشته شد.

چرا ۷ آبان؟

برخی مقامات بر این باور هستند که ۷ آبان به عنوان روز کوروش «سند تاریخی ندارد و ساخته سلطنت‌طلبان است» اما شماری از باستان‌شناسان و تاریخ‌پژوهان در پاسخ به این گفته‌ها در نامه‌ای سرگشاده توضیح داده‌اند: «در کتیبه بابلی معروف به «گانه‌نگار نبو-ناید» با قدمت بیش از ۲۵۰۰ سال که اکنون در موزه بریتانیا نگهداری می‌شود، شرح گوشه‌هایی از زمان ورود کوروش به امپراتوری بابل و رویدادهای چند ماه از سال به تخت نشستن او ثبت شده است. به گواهی این کتیبه در روز سوم از ماه ارخمنو (طبق سال‌نامه بابلی برابر با ۲۹ اکتبر / هفتم آبان) سال ۵۳۹ پیش از میلاد، کوروش بزرگ پس از آزادسازی بابل به آن شهر رفت و مردمان با آغوش باز او را پذیرفتند. در این کتیبه آمده: در ماه ارخمنو (= ماه هشتم)، روز سوم (= هفتم آبان‌ماه) کوروش به بابل اندر آمد. شاخه‌های سبز در برابر او گسترده شد. حالت آشتی در شهر برقرار شد. کوروش شادباش‌ها به همه شهرها در بابل فرستاد.» نماد این رخداد «استوانه کوروش» است که به فرمان او ساخته شد و از آن به نام نخستین منشور حقوق بشر یاد می‌شود. این منشور که يك استوانه از گل پخته است، در ماه مارس ۱۸۷۹ میلادی در جریان کاوش‌های باستان‌شناسی در بابل [در عراق] کشف شد و در موزه بریتانیا نگهداری می‌شود.

۷ آبان امسال چه می‌شود؟

سخنان وزیر میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی در خصوص کوروش این امید را به وجود آورده که موضوع بزرگداشت کوروش از يك «مساله امنیتی» به يك موضوع تاریخی تبدیل و امسال سخت‌گیری‌های سال‌های گذشته در جلوگیری از حضور مردم در آرامگاه کوروش لغو شود؛ هر چند این امیدواری‌ها چندان پررنگ نیست اما وقتی عزت‌الله ضرغامی اشاره می‌کند کوروش شاید اولین کسی باشد که برای وحدت اقوام ایرانی تلاش کرده باید منتظر ماند و دید وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی در هفته اول آبان چه برنامه‌ای برای وحدت اقوام ایرانی دارد؛ اقوامی که تا چند سال پیش در هفتم آبان پیرامون آرامگاه کوروش به نشانه همبستگی گردهم می‌آمدند.